

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2007-4-137
Karar Sayısı : 07-77/917-351
Karar Tarihi : 4.10.2007

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Tuncay SONGÖR (İkinci Başkan)
Üyeler : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN

B. RAPORTÖRLER : M. Haluk ARI, Esin AYGÜN, Muhammed GÜNDOĞDU

C. ŞİKAYET EDEN : Sercem Otomotiv Sanayi A.Ş.
İzmir Yolu, 12. Km. No:173, Bursa
Temsilcisi: Av. Dr. İ. Yılmaz ASLAN
Maya Akar Center No:100/10 Esentepe/İstanbul

D. ŞİKAYET EDİLEN: Chrysler Jeep Ticaret A.Ş.
TEM Otoyolu Hadımköy Çıkışı 34900, Büyükçekmece/İstanbul

E.DOSYA KONUSU: Chrysler Jeep Ticaret A.Ş. (Chrysler)'nin 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği ve 1998/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nde öngörülen muafiyet koşullarını ihlal ettiği iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikayet dilekçesinde özetle, Chrysler'in Sercem ile yapmış olduğu bayilik sözleşmesini rekabete aykırı bir şekilde feshederek 2005/4 sayılı Tebliğ'e ve sözleşme ile bayilere rekabeti ihlal eden yükümlülükler getirerek sözleşmenin yürürlükte olduğu dönemde tabi olduğu 1998/3 sayılı Tebliğ'e aykırı hareket ettiği iddia edilmiştir. Şikayetin konusunu esas olarak anılan tebliğlerde öngörülen muafiyet koşullarına aykırılık arz eden işlem ve eylemlerin tespit edilmesi talebi oluşturmaktadır.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 22.8.2007 tarih, 5593 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 26.9.2007 tarih, 2007-4-137/İİ-07-MHA sayılı İlk İnceleme Raporu 28.9.2007 tarih, REK.0.08.00.00-110/293 sayılı Başkanlık önergesi ile 07-77 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili Raporda,

- Chrysler ile Sercem arasında 23.6.2000 tarihinde imzalanmış olan "Bayilik Sözleşmesi"nin sözleşmenin süresi ve feshi ihbara ilişkin hükmü dışında 1998/3 sayılı Tebliğ ile uyumlu olduğu,

- Süre ve feshe ilişkin hükümleri dolayısıyla 1998/3 sayılı Tebliğ'in sağlamış olduğu muafiyetten yararlanamayan münfesih "Bayilik Sözleşmesi"ne ilişkin olarak, açık ihlal niteliğinde hükümler içermemesi nedeniyle önaraştırma veya soruşturma açılmasına gerek olmadığı,

- Chrysler'in Sercem Otomotiv ile olan ilişkisine çok markalılık nedeniyle son verildiği ve bu nedenle yeniden bayilik ağına alınmadığı iddiasına yönelik olarak, önaraştırma

veya soruşturma açılmasını gerektirecek nitelikte ciddi delillerin bulunmaması nedeniyle şikayetin reddedilmesi gerektiği

görüşlerine yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Rekabet Hukuku Mevzuatına Aykırılık İddiaları

I.1.1. 2005/4 Sayılı Tebliğ'e Aykırılık İddiaları

- 50 Başvuru dilekçesinde, çok markalılık bakımından 1998/3 sayılı Tebliğ ile 2005/4 sayılı Tebliğ arasındaki farka dikkat çekilmekte, 1998/3 sayılı Tebliğ döneminde çok markalılık uygulamasının sıkı şartlara bağlandığı ve hemen hemen hiç uygulanmadığı ifade edilmektedir. 2005/4 sayılı Tebliğ ile birlikte çok markalılığın temel prensip haline geldiği belirtilerek, Tebliğ'in çıkartılması aşamasında kamuoyuyla paylaşılması, taslağının yayınlanmış olmasından hareket edilerek Chrysler'in çok markalılık hedefinden haberdar olmamasının mümkün olamayacağı iddia edilmektedir. Bu kapsamda, başvuru sahibi tarafından Chrysler'in Sercem ve diğer bayilerin çok markalılıktan yararlanmasını önlemek için bu fesihleri yaptığı sonucuna ulaşılmaktadır.

I.1.2. Ek Satış Yeri Açılmasına İlişkin Olarak Getirilen Sınırlamalar

- 60 Başvuru dilekçesinde, 1998/3 sayılı Tebliğ'in ilgili hükümleri uyarınca bayinin anlaşma bölgesi içerisinde aktif satış faaliyetlerinin kısıtlanmasının mümkün olmadığı belirtilmiştir. Bu kapsamda aşağıda yer verilen sözleşme maddelerinin bayinin anlaşma bölgesi içerisindeki aktif satış faaliyetlerini kısıtlayıcı nitelikte olduğu iddia edilmiştir. Buna göre;

"Madde 1(d): Bayi, sözleşme bölgesi içinde sözleşme konusu ürünler için CJT'nin muvafakati ile başka dağıtım depoları ve servisler açabilir.

Madde 11(5): Bayi, CJT'nin ön onayı olmadan, başka ilave tesisler, uydular ya da başka satış ve servis yerleri açamaz."

- 70 şeklinde düzenlenen hükümler ile uygulamada Chrysler bayilerinin ek satış noktaları ve dağıtım depoları açmalarına muvafakat etmemektedir.

I.1.3. Alt bayi/servis Atamama Yükümlülüğüne Yönelik Düzenlemeler

Başvuru dilekçesinde, 1998/3 sayılı Tebliğ hükümleri uyarınca alt bayi/servis atamanın sağlayıcının onayına tabi olduğu, ancak sağlayıcının onay yetkisinin keyfiyetin önlenmesi bakımından birtakım kriterlere bağlanmış olduğu açıklanmıştır. Haklı objektif gerekçeler bulunmadıkça sağlayıcının; satıcının alt dağıtım ve servis anlaşmaları yapmasını, mevcut anlaşmaları değiştirmesini ya da sona erdirmesini engellememesi gerektiği belirtilmiştir.

- 80 Bununla birlikte, sözleşmenin 6.(6). maddesinde yer alan *"Bayi, CJT'nin yeterli sayıda bayi içeren tek aşamalı bir satış ağı oluşturma ana kuralına aykırı olarak tali bayi/tali servis atayamaz"* yönündeki düzenlemenin, bayinin alt bayi/servis atamasını baştan engellediği iddia edilmiştir. Chrysler'in *"tek aşamalı bir satış ağı oluşturma ana kuralı"*nın, bayinin alt servis/bayi atamasını baştan engellenmesini haklı kılacak bir gerekçe olduğunun düşünülmemeyeceği ifade edilmiştir.

I.1.4. Sözleşme ve Feshi İhbar Sürelerine Yönelik Düzenlemeler

Başvuru dilekçesinde, 1998/3 sayılı Tebliğ'in Muafiyet Verilebilmesi İçin Uyulması Zorunlu Haller başlıklı 6. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan sözleşme sürelerine ilişkin düzenleme uyarınca, anlaşmaların Tebliğ'le sağlanan muafiyetten yararlanabilmeleri için en az 5 yıl süreli ya da belirsiz süreli olarak düzenlenmiş olmasının gerektiği belirtilmiş, sözleşmenin 3 yıl süre ile akdedildiği açıklanarak bu durumun Tebliğ'e aykırı olduğu iddia edilmiştir.

Sözleşme Süresi ve Sözleşmenin Feshedilmesi başlıklı 23. maddede yer alan "İşbu Sözleşme 1.7.2000 tarihinde yürürlüğe girer ve üç yıl süreyle akdedilmiştir. Akit taraflardan her biri, bu sözleşmeyi yenilememe isteğini sözleşmenin sona ermesinden 6 ay önce diğer tarafa bildirerek feshedebilir. Fesih ihbarında bulunulmasına rağmen, sözleşme süresinin bitiminden sonra da ticari faaliyetin zımnen devam ettirilmesi halinde, işbu sözleşme hükümleri geçerli olur. Ancak böyle bir durumda, taraflardan her biri, derhal geçerli olmak üzere, her zaman ticari ilişkiye son verilmesini isteme hakkını haizdir." düzenlemesi uyarınca, sözleşmenin başlangıçta üç yıl geçerli olmak üzere düzenlendiği, ancak üç yıl sonrasında hala ticari ilişkinin devam ediyor olması halinde sözleşme hükümlerinin uygulanacağı söylenerek sürenin belirsiz hale getirildiği, bu halde de feshi ihbar süresinin öngörülmediği iddia edilmiştir. Bu haliyle hükmün muafiyet koşullarını taşımadığı vurgulanmıştır.

I.1.5. Chrysler'in Geçiş Döneminden Yararlanamayacağı İddiası

Başvuru dilekçesinde, 1998/3 sayılı Tebliğ'e aykırı olan sözleşmelerin muafiyetten yararlanamayacağı, dolayısıyla 2005/4 sayılı Tebliğ'in geçiş dönemi hükümlerinden Chrysler'in yararlanmasının mümkün olmadığı iddia edilmiştir. Chrysler'in sözleşmesi ile dağıtım, servis ve yedek parçanın bir arada uygulanmadığı, dolayısıyla bu anlaşmanın 1998/3 sayılı Tebliğ ile öngörülen muafiyetten yararlanmadığı, geçiş dönemi hükümlerinden de yararlanamayacağı ifade edilmektedir.

I.2. Taraflar Arasındaki Feshe İlişkin Yazışmalar

Başvuru dilekçesinde Chrysler tarafından yapılan feshi ihbarın haksız olduğu iddiası yer aldığından aşağıda öncelikle söz konusu ihbarlara ve taraflar arasındaki yazışmalara kısaca yer verilmektedir:

- *Sözleşme*: Sercem ve Chrysler arasında 23.6.2000 tarihinde Bayilik Sözleşmesi imzalanmıştır.

- *10.6.2005 tarihli fesih ihbarnamesi*: Chrysler tarafından gönderilen ihbarname ile, Bayilik Sözleşmesinin 2007 Haziran ayı sonu itibarıyla feshedildiği bildirilmiştir.

- *14.2.2006 tarihli yazı*: Söz konusu yazıda, 1.1.2006 tarihi itibarıyla 2005/4 sayılı Tebliğ'in yürürlüğe girdiğinden bahsedilmekte ve "Chrysler Jeep Ticaret A.Ş. olarak tüm teşkilatımıza 10.06.2005 tarihli ve noter kanalıyla feshini ihbar ettiğimiz bayilik ve servis sözleşmeleri bu yeni tebliğ öncesi iki yıllık ihbar müddeti dahilinde 30.6.2007 tarihine kadar geçerliliğini sürdürecekti. Yeni Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında öngörülen 1 yıllık geçiş süresi ve uyum müddeti sebebiyle, feshi 30 Haziran 2007 olarak önceden ihbar yapılmış tüm bu sözleşmelerin 1.1.2007 tarihi itibarı ile yeni Tebliğ hükümlerine uydurulmuş olması gerekmektedir." denilmektedir. Yazının devamında uyum sürecine ilişkin tarihler verilmekte ve "Şirketimiz, Chrysler, Jeep ve Dodge markaları için öngörülen standartlara uygun olduğu değerlendirilen satış ve

130 *servis lokasyonları ile 2006 yılı içerisinde yeni ve yürürlükteki Grup Muafiyeti Tebliği'ne uygun yeni dağıtım sözleşmeleri akdedecektir.*" ifadeleri yer almaktadır.

- *Chrysler'in gönderdiği 14.2.2006 tarihli yazıya Sercem'in 9.3.2006 tarihli cevap yazısı:* Yazıda, Sercem'in yazılı olmayan ancak sözlü olarak belirtilen standartların büyük çoğunluğuna sahip olduğu, söz konusu standartlara 31.12.2006'yı beklemeksizin uymaya hazır olduğu, yeni Tebliğ'den dolayı kendilerinden kaynaklanan bir sıkıntı yaşanmayacağı ifade edilmiştir. Yazıda ayrıca Chrysler'in tek taraflı olarak sözleşmelerini fesh etmesinin kanuna aykırı olduğu ve yeni Tebliğ'in aynı satış alanında birden çok markaya hizmet verilmesine imkan verdiği de yer almıştır. Yazıda "Yeni Kanun ile beraber, bilindiği üzere binalarda şirketlerin şu ya da bu şekilde marka standartlarını uygulaması uygun olmamasına rağmen, şirketimiz yine de bunlar bize bildirildiğinde bunları da uygulamaya hazırdır. Yeni kanunun önemli noktalarından biri aynı anda birden çok markanın satılabilmesi serbestliği olup, alan hesaplaması yapılırken bir markanın kapladığı alan, diğer markaların metrekaresine düşülememektedir." ifadeleri yer almıştır.

- *21.7.2006 tarihli Chrysler'in Sercem'e gönderdiği yazı:* Yazıda, Sercem ile feshedilen sözleşmelerin 2005/4 sayılı Tebliğ ile alakası olmaksızın eski mevzuata göre Haziran 2005 tarihinde 2 senelik feshi ihbar süresi verilerek feshedildiği, sözleşmelerin Sercem ile 30.6.2007 tarihinden sonraki yeni dönem için yenilenmeyecek olduğu, yeni Tebliğ'in yürürlüğe gireceği tarih olan 1.1.2007 ile sözleşmenin fesih tarihi olan 30.6.2007 tarihleri arasındaki 6 ayda sözleşmelerin yeni Tebliğ'e uyumlu hale getirilmesi gerektiği, aksi takdirde sözleşmelerin 30.6.2007 tarihi değil, 31.12.2006 tarihi itibarıyla fesih olunacağı bildirilmiştir.

- *15.8.2006 tarihli Sercem tarafından Chrysler'e gönderilen yazı:* Başvuru dilekçesine göre, İstanbul Crown Plaza Otel'de 20.6.2006 tarihinde tüm bayilik teşkilatının davet edildiği ve Sercem'in de katıldığı bayilik toplantısı ile Chrysler bayilik standartları duyurulmuştur. Bunun üzerine Sercem tarafından gönderilen yazıda; "20.6.2006 tarihinde standartlarınız İstanbul Crown Plaza Otel'de tüm bayi teşkilatına sunuldu. Standartlarınızda yapılan sunuma göre şirketimizin tesisleri fiziki olarak bu standartların hepsini fazlasıyla karşılayacak durumdadır. Kaldı ki eksik olan marka kurumsal standartları da gerekli süre olan 31.12.2006 tarihine kadar da rahatlıkla yapılabilecek durumdadır. Tebliğin getirdiği bir konuda bir firma birden fazla markanın satıcısı ise marka kurumsal kimlik standartlarını yapmak zorunda değildir.... Kurumsal kimlik olarak yapmam zorunlu olmamasına rağmen özellikle bu konuda kalan eksiklerimin de tamamının planlamasını kısa sürede yaptım." ifadeleri yer almıştır. Yazıda ayrıca standartlara uyan bayiler ile sözleşme imzalanacağını bildirildiği, Sercem'in bu standartlara uyacağını bildirmesine rağmen 21.7.2006 tarihli yazı ile sözleşmenin imzalanmayacağını ifade edildiği, Sercem'in Chrysler bayiliği için yüksek miktarda yatırım yaptığı, anlaşmanın haksız feshi halinde zararın tazmini için gerekli yerlere ve Rekabet Kurumu'na başvurulacağı Chrysler'e bildirilmiştir.

- *29.8.2006 tarihli Sercem tarafından Chrysler'e yapılan bildirim:* Söz konusu bildirimde daha önce yapılan yazışmalar açıklanarak süreç özetlenmiş, fesih ihbarının haksız ve mevzuata aykırı olduğundan bahsedilmiştir. Chrysler'e, Sercem ile yeni sözleşmeleri akdetmekten kaçınması halinde Sercem tarafından tesis, ekipman ve personel ücretlerine ilişkin olarak yapılmış harcamaların tazmin edilmesi ihtaren bildirilmiştir.

- 8.9.2006 tarihli Chrysler tarafından gönderilen cevap yazısı: Chrysler, Sercem'in taleplerini reddettiğini bildirmiştir.

180 - 12.10.2006 tarihli Sercem tarafından gönderilen yazı: Yetkili bayi ve servis standartlarına uyum sağlanmış olmasına ve sözleşmelerin devam ettirilmek istenmesine rağmen Chrysler'in sözleşmenin yenilenmeyeceğini ve sözleşmelerin sona ereceğini belirtmesi sebebiyle 1.1.2007 tarihinden itibaren söz konusu sözleşme ile bağlı kalınmayacağı, sözleşmelerin haksız sona erdirilmesi ve kriterlerin karşılanmasına rağmen sözleşme imzalanmaması sebebiyle doğan zararların tazminine ilişkin olarak Rekabet Kanunu, Borçlar Kanunu, Türk Ticaret Kanunu ve ilgili mevzuat kapsamında ve diğer bilcümle yasal hakkın saklı tutulduğu bildirilmiştir.

190 - Son olarak, 14.11.2006 tarihinde Chrysler tarafından Sercem'in satış ve tesis yerinin yeterliliğine ilişkin olarak denetim yapılmıştır. Yapılan denetim sonucu düzenlenen raporlara göre, tesis yerinin büyüklüğü, ürün yelpazesi, teşhir araçları gibi ana unsurların tamam olduğu, kurumsal kimlik elemanları gibi tali unsurların ise tamamlanmadığı tespit edilmiştir. Bu unsurların tamamlanamama nedeni tutanakta, "Sözleşmenin tazelenmeyeceği ihtar edilmiş olduğundan, talep edilen standartlar karşılanamamıştır. Böyle bir ihtar olmasaydı, tüm standartlar karşılanacaktı" olarak belirlenmiştir.

J. DEĞERLENDİRME

Şikayet, Sercem ile Chrysler arasında akdedilmiş olan bayilik sözleşmesinin rekabete aykırı olarak haksız bir şekilde feshedilmesi ve mezkur sözleşmenin mülga 1998/3 sayılı Tebliğ'e aykırı hükümler içermesine ilişkindir.

Öncelikle şikayet dilekçesinde değinilen ve 1998/3 sayılı Tebliğ'e aykırı olduğu belirtilen sözleşme maddeleri ile mezkur Tebliğ'in ilgili hükümlerinin karşılaştırması yapılarak 1998/3 sayılı Tebliğ'e aykırı hükümler tespit edilmiştir.

200 Sözleşmenin "Bayi Satış Alanı (BSA) /Satış Hakkı/Sözleşme Bölgesi" başlıklı 1. maddesi; "...

b. Bayi, sözleşme bölgesi dışında şube veya başka dağıtım depoları açamaz, işletemez veya üçüncü şahıslara açtıramaz ve işlettiremez ya da ürünlerin satışı, dağıtımı veya servisi için alt bayiler tayin edemez veya bu konuda başkalarına yardımcı olamaz.

c. Bayi, sözleşme konusu ürünleri başka bayi sözleşme bölgesi içinde satışı sunamaz veya müşteri bulmak amacıyla başka bayi sözleşme bölgesi içinde kendi işletmesi için yapılacak reklamlar aracılığıyla aktif olarak çaba gösteremez.

210 *d. Bayi, sözleşme bölgesi içinde sözleşme konusu ürünler için CJT'nin muvaffakatiyle başka dağıtım depoları ve servisler açabilir."* şeklindedir.

Söz konusu hüküm, 1998/3 sayılı Tebliğ'in 4/b-8 maddesinde yer alan "Anlaşma bölgesi dışında anlaşma konusu malların dağıtımını için şube veya dağıtım depoları açmama veya bunların pazarlanmasına yönelik aktif faaliyetlerde bulunmama veya bu mallara ilişkin olarak dağıtım veya servis sağlanması için üçüncü kişilere yetki vermeme yükümlülüğü." ve 4/b-6. maddesinde yer alan "Sağlayıcının onayı olmaksızın, anlaşma bölgesi içinde faaliyet gösteren teşebbüslerle anlaşma konusu mallara ilişkin olarak dağıtım veya servis anlaşmaları yapmama, bu gibi anlaşmaları değiştirmeme veya son vermeme yükümlülüğü." hükümleri ile uyumludur.

07-77/917-351

220 Bayilik sözleşmesinin "Bayinin Satış Örgütü" başlıklı 6. maddesinin altıncı bendinde yer alan; "6. Bayi, CJT'nin yeterli sayıda bayi içeren tek aşamalı bir satış ağı oluşturma ana kuralına aykırı olarak tali bayi /tali servis atayamaz." hükmünün yukarıda değinilen 4/b-6 maddesi hükmüne paralel olduğu değerlendirilmektedir.

Sözleşmenin "Rekabet Hükümü" başlıklı 4. maddesinin iki, üç ve dördüncü bendlerinde düzenlenen;

"2. DaimlerChrysler ve/veya CJT ile rekabet içinde olan ürünler üretmez ve MOPAR kalitesine her bakımdan uygun olmadıkça, MOPAR'a rekabet eden yedek parça satışı yapamaz.

230 3. Bayi, sözleşmenin devamı süresince Chrysler, Jeep ürün programı muadili motorlu araç ve motor alanındaki teşebbüslerin fabrika çıkışlı araçlarını ancak aşağıdaki şartların tamamının birlikte mevcut olması halinde CJT'den önceden yazılı onay almadan satabilir:

- Diğer araç ve şasilerin mahal olarak ayrı satış yerlerinde satılması,
- İşletmenin kendi başına tüzel kişiliği olan ayrı bir yasal varlık olması,
- Şirket yönetiminin tamamen veya kısmen aynı olmaması,
- Markaların karışmamasına imkan vermeyecek bir şekilde faaliyet gösterilmesi.

Bayinin objektif haklı nedenlerin olduğunu kanıtlaması halinde CJT, Bayi bu yükümlülükten muaf tutulabilir.

240 4. CJT tarafından müsaade edilen başka fabrika çıkışı araçların satışına veya bunların bakımının yapılmasına başlanmadan önce CJT'ye yazılı olarak derhal haber verilecektir.

Bayi, başka markalar için yapmış olduğu bir anlaşma çerçevesinde Chrysler, Jeep markası haricindeki motorlu araçların servisini kendi servisinde, ancak bundan dolayı CJT'nin, özellikle servisin donanımı veya personelin eğitimi için yaptığı yatırımlardan dolayı üçüncü bir tarafa haksız bir fayda sağlamaması halinde verebilir..."

250 hallerinin, 1998/3 sayılı Tebliğ'in 4/b-2 maddesinde yer alan "Anlaşma konusu malları ve rakip malları üretmeme yükümlülüğü." hükmü, 4/b-3 maddesinde yer alan "Ayrı satış yerlerinde, ayrı bir yönetimle ve ayrı bir yasal varlık halinde ve markalar arasında karışıklıktan kaçınacak şekilde satış halleri hariç olmak üzere üreticiden başka kişiler tarafından sunulan motorlu yeni taşıt araçlarını satmama yükümlülüğü." hükmü, "Ortak bakım ve onarım birimlerinde verilen satış sonrası hizmetlerde üçüncü kişilerin, sağlayıcı tarafından yapılan yatırımlardan, özellikle araç-gereç ve eğitilmiş personelden, haksız yere yararlanmasına izin vermeme yükümlülüğü." hükmü ve 4/b-4 maddesinde yer alan "Anlaşma konusu mallarla aynı kalitede olmayan başka yedek parçaları satmama, tamir ve bakımda kullanmama yükümlülüğü." hükmü ile paralellik arz ettiği belirlenmiştir.

260 Sözleşmenin "Tesisler, Standartlar ve Personel" başlıklı 11. maddesinin beşinci bendinde düzenlenen; "5. Bayi, CJT'nin ön onayını almadan, başka ilave tesisler, uydular ya da başka satış ve servis yerleri açamaz." hükmü yine yukarıda yer verilen 4/b-6 ve 8. madde hükmüne paraleldir.

Buna karşılık bayilik sözleşmesinin “Sözleşme Süresi ve Sözleşmenin Feshedilmesi” başlıklı 23. maddesinin bir ve ikinci bendlerinin;

“1. İşbu sözleşme 1.7.2000 tarihinde yürürlüğe girer ve üç yıl süreyle akdedilmiştir. Akit taraflardan her biri, bu sözleşmeyi yenilememe isteğini sözleşmenin sona ermesinden altı ay önce diğer tarafa bildirerek feshedebilir. Fesih ihbarında bulunulmasına rağmen, sözleşme süresinin bitiminden sonra da ticari faaliyetin zımnen devam ettirilmesi halinde, işbu sözleşme hükümleri geçerli olur. Ancak, böyle bir durumda, taraflardan her biri, derhal geçerli olmak üzere, her zaman ticari ilişkiye son verilmesini isteme hakkını haizdir.

270 *2. Taraflar, önemli bir nedene dayanarak sözleşmeyi bir süre ile bağlı kalmaksızın feshedebilirler. Taraflardan birinin sözleşmenin öngördüğü önemli bir yükümlülüğünü yerine getirmemesi fesih için önemli bir neden sayılır. CJT için önemli nedenler özellikle şunlardır:”*

şeklindeki hükümlerinin 1998/3 sayılı Tebliğ’in 2000/3 sayılı Tebliğ ile değişik 6. maddesinin ikinci fıkrasının (b) ve (c) bentlerine aykırı olarak düzenlenmiş olduğu anlaşılmıştır.

280 Yukarıda değinilen hükümlere ilaveten sözleşmenin “Bayinin Bayilik ile İlgili Genel Mükellefiyetleri” başlıklı 2. maddesinde yer verilen bayinin sözleşme ağına dahil olmayan yeniden satıcılara ve aracılara mal satmasını kısıtlayan hüküm ve sözleşmenin 8. maddesinde yer alan yedek parça satışına ilişkin hususları düzenleyen hükmün de 1998/3 sayılı Tebliğ kapsamında olduğu ve Tebliğ’e uygun olarak düzenlenmiş olduğu belirtilmelidir. Bu hükümler dışında yeniden satış fiyatının belirlenmesi gibi açık ihlal niteliğinde bir hükme de sözleşmede yer verilmemiştir.

290 Yukarıda değinildiği üzere şikâyet esas itibarıyla Chrysler’in Sercem’in sözleşmesini haksız olarak feshettiği ve mezkur sözleşmede 1998/3 sayılı Tebliğ’e aykırı hususlar bulunduğu üzerinedir. Dilekçede 1998/3 sayılı Tebliğ’e aykırı olduğu belirtilen ve yukarıda yer verilen sözleşme maddelerinin incelenmesinden, bayinin sözleşme bölgesinde aktif satışının ve alt bayi ve servis açma hakkının kısıtlandığı belirtilen hükümler 1998/3 sayılı Tebliğ’in 4. maddesinin b-6. bendine uygundur. Sözleşmenin çok markalılık, eşdeğer kalitede yedek parça kullanımı, rakip araçları satmama ve bu araçlara bakım-onarım hizmeti vermeme gibi hükümlerinin de 1998/3 sayılı Tebliğ’e uygun olarak düzenlenmiş olduğunun anlaşılması dolayısıyla, anılan Tebliğ’e aykırı olarak tanımlanabilecek tek hususun sözleşmenin süresine ve feshi ihbara ilişkin olduğu ve değerlendirmenin bu konu üzerinden yapılması gerektiği anlaşılmıştır. Şikâyet dilekçesinde söz konusu hüküm nedeniyle taraflar arasındaki bayilik sözleşmesinin 1998/3 sayılı Tebliğ’in öngördüğü muafiyetten ve bu bağlamda 2005/4 sayılı Tebliğ’in öngörmüş olduğu geçiş sürecinden yararlanamayacağı ileri sürüldüğü için, öncelikle konunun bu yönüyle değerlendirilmesi gerekmektedir.

300 Bayilik sözleşmesinin incelenmesinden, sözleşmenin üç yıl süreli olmak üzere 23.6.2000 tarihinde imzalandığı ve 1.7.2000 tarihinde yürürlüğe girdiği yenilememe isteğinin ise 6 ay olarak belirlendiği görülmektedir. Buna karşılık belirtilen sürenin sona ermesinden sonra dahi sözleşmenin yürürlükte kalmaya devam ettiği anlaşılmaktadır. Zira şikâyet dilekçesinden ve eklerinden anlaşıldığı üzere, taraflar arasındaki sözleşme Chrysler tarafından gönderilen 10.6.2005 tarihli noter ihtarnamesi ile iki yıllık süre vermek kaydıyla feshedilmiştir. Yine dilekçe ve eklerinden anlaşıldığı üzere söz

310 konusu ihtarname tüm bayilik teşkilatına gönderilmiştir. Bu durumda ilk imzalandığı halde 3 yıl olarak öngörülen sözleşme süresinin sona ermesinden sonra yürürlükte kalan sözleşmenin artık süresiz olarak kabul edilmiş olduğu Chrysler tarafından 2005 yılında Serçem'e gönderilen ihtarnamenin iki yıl süreli olmasından anlaşılmaktadır. Nitekim şikayet dilekçesinde de sözleşmenin süresiz hale geldiğine yer verilmektedir. Şikayet dilekçesi ve eklerinden bayilik sözleşmesinin 1998/3 sayılı Tebliğ'in süresiz anlaşmalar için öngördüğü iki yıllık süreye riayet edilerek feshedildiği sabittir.

320 Bu bağlamda değerlendirilmesi gereken husus sözleşme süresinin 1998/3 sayılı Tebliğ'e aykırı olarak düzenlenmiş olmasının, inceleme konusu özelinde tek başına soruşturma açmayı gerektirip gerektirmediğidir. Bilindiği üzere Rekabet Kurulu tarafından motorlu taşıtlar sektörüne özgü olarak çıkarılan grup muafiyeti tebliğleri yetkili satıcıların güçlü konumda olan sağlayıcılar karşısında korunması amacıyla esasen rekabet hukuku ile ilgisi bulunmayan bazı hükümler de içermektedir. Söz konusu hükümler esas itibarıyla rekabeti kısıtlayıcı nitelik taşımamakta, rekabetçi ve yenilikçi bir dağıtım sisteminin ancak güçlü bir bayilik yapısı ile mümkün olabileceği anlayışını yansıtmaktadır. Mehaz AB Komisyonu tüzüklerinde de yer verilen bu hususlar arasında sözleşmelerin sürelerine ve feshedilmelerine ilişkin olarak bir takım koşullar da bulunmaktadır. Taraflar arasındaki sözleşmenin ilişkide güçlü konumda bulunan sağlayıcı tarafından kolayca feshedilmemesi ve yetkili satıcıların yapmış oldukları yatırımların karşılığının alabilmeleri için belirli bir süre sözleşmenin yürürlükte kalması gerektiği düşüncesi bu hükümlerin gerekçesini oluşturmaktadır.

330 Gerek 1998/3 sayılı Tebliğ'de gerekse 2005/4 sayılı Tebliğ'de sözleşmelerin sürelerine ve feshi ihbara ilişkin koşullar anlaşmaların grup muafiyetinden yararlanabilmesi için uyulması gereken haller arasında yer almaktadır. Söz konusu hükümler, muafiyetin önkoşulu olmakla birlikte, açık rekabet ihlali niteliğini de taşımadıkları şüphesizdir. Aksine söz konusu hükümlere aykırılığı Kanun'un 4. maddesi anlamında tek başına rekabet kısıtlaması olarak tanımlamak imkânı dahi bulunmamaktadır. Bu bağlamda kara liste olarak tabir edilen hükümlere aykırılık halinde anlaşmanın bireysel muafiyetten yararlanması olasılığı oldukça zayıf olmakla birlikte, bu tür hükümlere aykırı olarak hazırlanan bir sözleşmenin bireysel muafiyet alması olasılığı mevcuttur. Bu halde yapılması gereken şikâyete konu sözleşmeye ilişkin olarak bireysel muafiyet incelemesi yapmak ve koşulların karşılanmaması halinde soruşturma açmak olacaktır. Ancak inceleme konusu açısından şu aşamada geçmişe dönük olarak bir bireysel muafiyet değerlendirmesi yapmaya dahi gerek bulunmadığı düşünülmektedir. Zira diğer hükümlerinin 1998/3 sayılı Tebliğ'e uygun olduğu anlaşılan bayilik sözleşmesinin, yürürlükten kalkmış olması dolayısıyla esas itibarıyla rekabet kısıtlaması niteliği taşımayan bir hükme yönelik olarak muafiyet değerlendirmesi yapılmasına veya ihlal gerekçesi ile soruşturma açılmasına gerek olmadığı değerlendirilmektedir.

350 Nitekim benzer nitelikte Automobile Dacia S.A. ile bayileri arasında yapılan anlaşmalarda 1998/3 sayılı Tebliğ'e aykırı olarak düzenlenen sözleşme ve feshi ihbar sürelerinin grup muafiyetinden yararlanmaya engel olduğu ancak sözleşmenin diğer hükümlerinde açık ihlal olarak nitelendirilebilecek herhangi bir ihlale rastlanmadığından soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına ilişkin Rekabet Kurulu'nun 29.1.2004 tarih ve 04-09/79-21 sayılı kararı, Danıştay Onüçüncü Dairesi'nin 12.12.2006 tarihli E.2005/1724, K.2006/4710 ve E.2005/1722, K.2006/4711 sayılı Kararları ile onaylanmıştır. Kaldı ki şikayet konusu bakımından

başlangıçta 1998/3 sayılı Tebliğ'e aykırı şekilde üç yıl süreli olarak belirlenen sözleşmenin, öngörülen sürenin dolması ile belirsiz süreli sözleşme halini alması ile aykırılık sonradan giderilmiş ve Tebliğ ile uyum sağlanmıştır. Esasen şikayet dilekçesinde de sözleşmenin belirsiz süreli hale getirildiği teyit edilmektedir.

360 Diğer taraftan şikayet dilekçesinde Chrysler tarafından gerçekleştirilen fesih işleminin haksız olduğu ve Sercem'in çok markalı olması nedeniyle Chrysler ağına alınmadığı ileri sürülmektedir. Öncelikle belirtilmelidir ki yukarıda da değinildiği üzere taraflar arasındaki münfesiş bayilik sözleşmesi 1998/3 sayılı Tebliğ'in çok markalılık ile ilgili hükümlerine paralel niteliktedir. Hatta Chrysler'in bir adım daha ileri gitmek suretiyle, 1998/3 sayılı Tebliğ döneminde dahi sözleşmeye konulan *"Bayinin objektif haklı nedenlerin olduğunu kanıtlaması halinde CJT, Bayi bu yükümlülükten muaf tutabilir."* maddesi ile farklı uygulamalara olanak tanıyabileceğini hükme bağladığı görülmektedir. Şikayet dilekçesinden Sercem'in 2000 yılından yani Chrysler ile anlaşma imzaladığı tarihten bu yana Hyundai ile Chrysler bayiliklerini aynı binada yürütmekte oldukları anlaşılmaktadır. Buna göre en azından 1998/3 sayılı Tebliğ anlamında çok markalılığın sözleşmenin başından beri uygulandığı görülmektedir.

370 Dilekçe ve eklerinde feshin gerekçesinin çok markalılık olduğuna ilişkin olarak gösterilen delillerden ilki Sercem tarafından Chrysler'e gönderilen 9.3.2006 tarihli yazıda yer alan *"Yeni kanun ile beraber bilindiği üzere binalarda şirketleri şu ya da bu şekilde marka standartlarını uygulaması uygun olmamasına rağmen şirketimiz yine de bize bunlar bildirildiğinde bunları da uygulamaya hazırdır. Yeni kanunun en önemli noktalarından biri aynı alanda birden çok markanın satılabilmesi serbestliği olup, alan hesaplaması yapılırken bir markanın kapladığı alan diğer markaların m2'sinden düşülememektedir."* ifadesidir. Bir başka delil olarak da Sercem tarafından İstanbul Beyoğlu 31. Noterliği aracılığıyla Chrysler'e çekilen 29.8.2006 tarihli ihtarnamede yer verilen *"Bunun sebebi Sercem Otomotivin halen Hyundai bayii olması ve her iki bayilik ilişkisini aynı yerde sürdürecektir olmasıdır. Çünkü yapılan tüm görüşmelerde Chrysler standartların ayrı bir binada yerine getirilmesi şartını koşmuş, ancak Sercem Otomotiv tarafından kabul edilmeyince bu ihtar çekilmiştir. Sercem otomotiv yeni tebliğe göre aynı yerde iki bayiliği yürütme hakkı olduğunun bilincinde olarak ve bugüne kadar da her iki bayiliğin aynı yerde yürütülmüş ve başarılı olunmuş olması gerekçeleri ile bu isteği kabul etmemiştir. Chrysler tebliğe açık aykırılık oluşturduğundan bu şartı yazılı olarak ileri sürmemişse de, asıl sorun bu konudan kaynaklanmaktadır. Chrysler çok markalı bayilik hakkını önlemek istemektedir. Çünkü Sercem Otomotiv kendisine bildirilen tüm objektif ve yazılı standartları yerine getirmiştir, sözleşme yapmanın reddedilmesi için başka bir gerekçe bulunmamaktadır. Chrysler temsilcileri esasen asıl anlaşmazlık konusunun çok markalılık meselesi olduğunu açıkça sözlü olarak beyan etmiş bulunmaktadırlar."* ifadesi gösterilmektedir. Bu ihtarnameye karşılık Chrysler tarafından Beyoğlu 2. Noterliği kanalıyla verilen 8.9.2006 tarihli cevapta ise *"Müvekkil şirketin çok markalı bayilik hakkını önlemek istediğine ilişkin Muhatap iddiaları ise külliyen hilaf-ı hakikattir. Bu iddia, sadece 2005/4 sayılı "Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği"nin getirdiği yeni hükümlerin şemsiyesi altına girebilmek ve Muhatabın Tazminat Taleplerine gerekçe oluşturabilmek amacıyla ihtarnameye alınmıştır. Ancak, gerçeğe aykırı bu iddianın, Muhatabın hayali tazminat taleplerine hiçbir olumlu katkısı olmayacağı açıktır. Zira müvekkil şirketin bu yönde hiçbir zaman hiçbir beyan ve ifadesi olmamıştır."* denilmektedir.

400 Öncelikle belirtilmelidir ki şikayete konu şirket 1998/3 sayılı Tebliğ çerçevesinde sağlayıcı feshi ihbar sürelerine uymak kaydıyla herhangi bir gerekçe göstermeksizin bayilik anlaşmasını feshetme hakkına sahiptir. Nitekim bu konuda bir tartışma bulunmamaktadır. 2005/4 sayılı Tebliğ'e göre ise sağlayıcıların kendilerine başvuran her yetkili satıcı adayını dağıtım sistemine kabul etmek gibi bir zorunluluğu bulunmamaktadır. 2005/4 sayılı Tebliğ'in sağlayıcıları standartları yerine getiren her yetkili satıcı adayı ile anlaşma yapmaya zorlamadığı belirtilmelidir. Bu durum ancak sağlayıcının yeri araçlar bakımından pazar payının %40'ın üzerinde olması halinde, grup muafiyetinden yararlanmak için zorunlu olarak niteliksel seçici dağıtım sisteminin benimsenmesi halinde mümkündür. Bunun dışında kalan hallerde sağlayıcılar herhangi bir gerekçe göstermeksizin, standartları karşılamış olsa dahi bir bayi adayını reddedebilirler. Esasen şikâyet dilekçesine ek olarak verilen yazışmalardan şikâyetçi tarafından ileri sürüldüğü üzere Chrysler'in Sercem ile yeni bir bayilik anlaşması imzalayacağına dair herhangi bir anlam çıkmamaktadır. Bu itibarla, şikâyetçinin bayilik talebinin reddedilmesine gerekçe olarak çok markalılıktan başka bir neden bulunmadığı iddiasının geçerliliği bulunmamaktadır.

410 Bu noktada belirtilmelidir ki 2005/4 sayılı Tebliğ çok markalı bayilerin kurumsal kimlik standartlarını tamamen ortadan kaldırmasına cevaz verecek hükümler içermemektedir. Nitekim bu hususa ilgili açıklayıcı Kılavuz'un 35. sorusuna verilen cevapta değinilmektedir. Diğer taraftan şikâyetçinin uzun bir süredir Hyundai ile Chrysler bayiliğini birlikte yürütmesi de çok markalılık konusunda taraflar arasında bir uyuşmazlık olmadığına göstergesidir. Şikâyet dilekçesinden yer verilen ve yukarıda değinilen iki belgenin de 4054 sayılı Kanun'un 40. maddesi hükümleri çerçevesinde bir önaraştırma veya soruşturma açılmasını sağlamaya yeterli olmadığı ve bu nedenle şikâyet konusu hakkında herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığı anlaşılmaktadır.

420 Son olarak Chrysler'in tüm bayilik sözleşmelerini feshetmesinin 2005/4 sayılı Tebliğ'e ve 4054 sayılı Kanun'a aykırılık teşkil ettiği iddiasına yönelik olarak, 2005/4 sayılı Tebliğ'in yürürlüğe girmesinin böyle bir feshe imkân tanıyıp tanımadığına kısaca değinilmesi gerekmektedir. Yukarıda yer verildiği üzere 1998/3 sayılı Tebliğ'e göre belirsiz süreli anlaşmalarda feshi ihbar süresinin iki yıl olması gerekmektedir. Ancak Tebliğ'in 6. maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendinde yer verilen "*Dağıtım sisteminin kısmen veya tamamen yeniden organize edilmesinin zorunlu olduğu hallerde, bir yıllık feshi ihbar süresine uymak kaydıyla, sağlayıcının anlaşmayı feshetme hakkı,*" hükmü ile bu sürenin bir yıla indirilebileceği öngörülmüştür. Buna göre sağlayıcı tarafından gerçekleştirilen fesih işleminin bu hükümler çerçevesinde haklı olup olmadığının değerlendirmesinin de görevli yargı yerlerince yapılması gerekmektedir.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

440 1. Chrysler Jeep Ticaret A.Ş. ile Sercem Otomotiv Sanayi A.Ş. arasında 23.6.2000 tarihinde imzalanmış olan "Bayilik Sözleşmesi"nin sözleşmenin süresi ve feshi ihbara ilişkin hükmü dışında 1998/3 sayılı Tebliğ ile uyumlu olduğuna,

2. Süre ve feshe ilişkin hükümleri dolayısıyla 1998/3 sayılı Tebliğ'in sağlamış olduğu muafiyetten yararlanamayan münfesih "Bayilik Sözleşmesi"ne ilişkin olarak açık ihlal

07-77/917-351

niteliğinde hükümler içermemesi nedeniyle önaraştırma yapılmasına veya soruşturma açılmasına gerek olmadığına,

3. Chrysler Jeep Ticaret A.Ş.'nin Sercem Otomotiv ile olan ilişkisine çok markalılık nedeniyle son verildiği ve bu nedenle yeniden bayilik ağına alınmadığı iddiasına yönelik olarak Önaraştırma veya soruşturma açılmasını gerektirecek nitelikte ciddi delillerin bulunmaması nedeniyle şikayetin reddine

450 OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.